HE 272/ 2022 vp 22.11.2022

Esitän vastaukseni tässä viestissä seuraavasti:

Pidän esitettyjä muutoksia asiallisina ja kannatettavina esittäen vain yhden varauksen kohtaan 2.1.5 siltä osin kuin se kuuluu seuraavasti.

"Esityksessä ehdotetaan vankeuslain 10 luvun 1 §:ään ja tutkintavankeuslain 6 luvun 1 §:ään lisättäväksi säännös siitä, että vangeilla on oikeus lääketieteellisten tarpeidensa mukaisiin tuki1toimiin tupakoinnista vieroittautumiseksi. Säännös kattaisi käypä hoito –suosituksen mukaisen tuen eli nikotiinikorvaustuotteet, yksilötuen, ryhmätuen ja tarvittaessa lääkehoidon. Tukea annettaisiin käypä hoito -suosituksen mukaisesti, jolloin esimerkiksi nikotiinikorvaustuotteita tarvittaisiin pääsääntöisesti noin 2-3 kuukauden ajan. Tuen tarve ja kesto arvioitaisiin kullekin vangille yhdessä Vankiterveydenhuollon yksikön kanssa, joten esimerkiksi vaikeammin nikotiiniriippuvaiselle vangille nikotiinikorvaustuotteita voisi olla perusteltua antaa pidempäänkin."

Nikotiinikorvaushoidon hyödyt tupakoinnin lopettamisessa ovat ilmeiset, ja sitä tulee toteuttaa. Muun lääkkeellisen tuen hyödyt ylittävät sen haitat tietyissä tapauksissa, mutta eivät kovin usein, ja Vankiterveydenhuollon tulee tietysti ainoana toimivaltaisena tahona vastata siitä. Kuitenkin esityksen kohta, joka koskee sitä, että nimenomaan Vankiterveydenhuolto päättäisi ilmaisen nikotiinikorvaushoidon jatkamisesta yli yleisesti suositellun kolmen kuukauden jälkeen, on huomattavan ongelmallinen useista syistä.

1) Nikotiinikorvausvalmisteita käytetään vankiloissa yleisesti tupakoinnin ohessa, ei sen lopettamiseksi. Tällainen tilanne muodostuisi tiukennettujen tupakointirajoitusten jälkeen epäilemättä huomattavan yleiseksi.
2) Korvaushoidon toteuttamista ei ole mahdollista valvoa, ja pian olisi tiedossa, että kaikkien vankilaan saapuvien, myös tupakoimattomien, kannattaa ilmoittautua vakavasti tupakkariippuvaisiksi saadakseen ilmaiseksi haltuunsa vaihdon välineenä käytettäviä nikotiinivalmisteita. Sama asetelma jatkuisi kolmen kuukauden rajan kohdalla, ja heikommassa asemassa olevia vankeja painostettaisiin hankkimaan näitä valmisteita tekaistuin perustein.
3) Vankiterveydenhuollon mahdollisuudet arvioida edes suuntaa antavan luotettavasti tupakka/nikotiini-riippuvuuden vaikeusastetta ovat olemattomat.

Tämän vuoksi esitän, että kolmen kuukauden ilmaisen korvaushoidon jälkeen jokaisen vangin tulisi ostaa itse korvaushoitovalmisteensa vankilan kanttiinista. Pidän tämän seikan selkeää liittämistä muutosehdotuksiin huomattavan tärkeänä.

Hannu Lauerma

työelämäprofessori, Turun yliopisto

asiantuntijaylilääkäri, Psykiatrinen vankisairaala

ylilääkäri, Tyks:n oikeuspsykiatria